DWOJE NA HUŚTAWCE

Nowojorczyk William Gibson urodził się 13 listopada 1914 r. W latach 1930-32 studiował w City College of The City University w Nowym Jorku. Obecnie od wielu lat mieszka w malowniczym miasteczku Stockbridge w stanie Massachusset, oddając się zajęciom literackim. Pisze powieści, eseje, poezje, sztuki teatralne. Działa w stowarzyszeniach twórczych, współfunduje teatralne festiwale, słowem - jest swoistą instytucją amerykańskiego życia teatralnego i literackiego.

Tę pozycję i uznanie zdobył jednak dosyć późno, bo dopiero jako czterdziestokilkuletni autor. «Odkładałem na półkę wiele swoich prac, w czym z wielkim zapałem pomagali mi wydawcy i teatralni przedsiębiorcy» - pisze Gibson. - «Moje pierwsze pięć sztuk nie doczekało się nawet tego wyróżnienia, by padły na Broadwayu».

Podobny los zdawała się dzielić początkowo szósta jego sztuka «Dwoje na huśtawce», gdyż nikt nie chciał zaryzykować potrzebną na realizację sumą 100 tysięcy dolarów. Dopiero znakomity reżyser Arthur Penn zaufał talentowi przyjaciela, wystawiając ten utwór w Booth Theater w Nowym Jorku. Prapremiera odbyła się 16 stycznia 1958 r., a w obsadzie znaleźli się wielcy amerykańscy aktorzy: Anne Bancroft i Henry Fonda. Przedstawienie osiągnęło nieprawdopodobny sukces: grano je 750 razy w ciągu dwóch lat. Inscenizacja ustąpiła popularnością jedynie słynnej przeróbce «Pigmaliona» Shawa - musicalowi «My Fair Lady».

Niemal równocześnie pojawiły się realizacje «Huśtawki» w Europie, często z udziałem aktorskich znakomitości. W Londynie role Gizeli i Jerry'ego odtwarzali Amerykanka Gerry Jedd i Peter Finch, w Paryżu Annie Girardot i Jean Marais (w inscenizacji i reżyserii Luchino Viscontiego).

Sztuka szybko trafiła do Polski. Już w grudniu 1960 r. w Teatrze Ateneum, na Scenie 61 Andrzej Wajda daje premierę «Dwojga na huśtawce» z udziałem młodych, nowo zaangażowanych do stolicy aktorów - Elżbiety Kępińskiej i Zbyszka Cybulskiego. Przedstawienie przyjmowane jest entuzjastycznie, widownia i krytyka widzą w nim problemy typowe dla ówczesnego młodego pokolenia. Pochwały zdobywają dalsze realizacje sztuki Gibsona, których tylko w latach 1961-62 naliczono na naszych scenach kilkanaście.

Znalazła się wśród nich m.in. realizacja w olsztyńsko - elbląskim Teatrze im. Jaracza (reż. B.Poręba, scen. J.Zboromirski, premiera 28.XII.1961 r.). Jak pisze Ryszard Tomczyk w pracy «Teatr na Mazurach i Warmii w latach 1945-1975», inscenizacja ta odniosła duży sukces. Świetnie utrafili w ton aktorzy - Hanna Krupianka i Włodzimierz Panasewicz, akcentując przewodnią myśl przedstawienia: nieprzystosowanie bohaterów do świata, lęk przed samotnością i niemożność jej przezwyciężenia.

Po przeszło trzydziestu latach przypominamy naszym widzom sztukę «Dwoje na huśtawce», prezentując ją z okazji wznowienia działalności Małej Sceny. Dziś nie traktujemy już tego utworu - jak to często w polskich inscenizacjach bywało - jako typowego melodramatu, ale jako rzecz o poszukiwaniu przez bohaterów tożsamości, autentyczności i wewnętrznej równowagi. Spotkanie Gizeli z Jerrym stwarza postaciom możliwość życiowego spełnienia poprzez partnera. To jakby próba wzajemnej edukacji na temat wcale nieprostych spraw ludzkich: postawy wobec świata, innych, samego siebie. I choć ze spotkania tych dwojga nie zrodzi się małżeństwo, ani inny trwały związek, obydwoje przeżyją swą historię zwycięsko, wyjdą z niej odmienieni, bogatsi o wiele doświadczeń, zyskają wewnętrzną autentyczność, siłę witalną, zgodę z samym sobą. Atutem sztuki «Dwoje na huśtawce» są przecież nie tylko świetnie napisane role, subtelne wizerunki psychologiczne czy dobry dialog. Równie ważna jest pewna elastyczność znaczeniowa utworu, dzięki czemu - mimo mijających mód na określone konwencje, tematy i problemy, mimo szybko zmieniającego się świata - historia Gizeli i Jerry'ego wciąż nas żywo interesuje.

ZE ZBIORÓW
Działu Dokumentacji

TEATR DRAMATYCZNY w ELBLĄGU
MAŁA SCENA

Dyrektor naczelny i artystyczny - *HILARY KURPANIK*

Premiera 27 marca 1992 r.
z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru

WILLIAM GIBSON

DWOJE NA HUŚTAWCE

(Two for the Seesaw)

Sztuka w dwóch częściach
Przekład: Małgorzata Semil i Karol Jakubowicz

Aktorzy:
KATARZYNA SŁOMSKA
ALEKSANDER MACIEJEWSKI

Reżyseria
JÓZEF JASIELSKI

Scenografia
ELŻBIETA IWONA DIETRYCH

Asystent reżysera
Aleksander Maciejewski

Inspicjent: *Barbara Bartoszyńska* Sufler: *Danuta Kamińska*